

Rudolf Starý

POZNÁMKOVÝ BLOK

POZNÁMKOVÝ BLOK

Rudolf Starý

Holografický puzzle,
kde každý dílek zrcadlí celkové pojetí reality,
některý jako stín-*umbra*, jiný jako stopa-*vestigium*,
další jako obraz-*imago* (podle Bonaventury).

*„Vhledy do reality jsou možné vždy jen
v několika málo světlych okamžicích,
a to se navíc týká i vhledů útržkovitých...“*

Alfred Tomatis, *Naslouchat univerzu*

POZNÁMKOVÝ BLOK

1

/Slovo autora/

Proč vydávám knihy, které skoro nikdo nečte?

Je to součást osudového úkolu, jaký jsem si já sám nevybral.

Je ovšem pravda, že časem jsem v tom našel zalíbení.

Když nad tím dnes s jistým odstupem přemítám, docházím k dramatickým závěrům o službě těm, kteří jsou „na cestě“ a hledají odpověď na otázky, jaké jsem si kladl i já sám. Naštěstí vždy skončím u jedné scény z *Mamzelle Nitouche*, kdy Célestin, jehož v kasárnách ostříhali, protože ho považovali za rekruta, potká po návratu do kláštera Matku představenou, a ta se ho ptá, kde přišel k tak podivnému zástřihu. Célestin jí vysvětluje: „Když jsme byli s Denisou na nádraží, každý si něco dal, tak jsem se dal ostříhat.“

2

Aristokrat čekající v řadě na popravu gilotinou se ptá, s pohledem upřeným na kata:

„Kolik se mu dává?“

Noblesse oblige.

3

Často si kladu otázku, jak je možné, že většina básní, které jsem kdy četl, neobsahuje ani špetku poezie, kvůli níž byly údajně napsány.

Co když ve skutečnosti jde jen o zvláštní druh povzneseného a někdy až nesnesitelně učeneckého nebo rádoby magického zařikávání špatné nálady?

4

Jak prosté, milý Watsone:

Jsou vždy dvě možnosti.

Buď uděláme to, co je správné,
nebo to, co je pro nás výhodné.

Potíž je v tom, že ti, kteří volí druhou možnost,
jsou přesvědčeni, že jednají správně.
A to je hlavní důvod, proč jsou lidské záležitosti nenapravitelné.

5

/Nejmenší báseň světa/
Ranní ticho
Nehybné
Zalité mlhou
Jako polotučným mlékem

6

Jedna známá mi důvěrně sdělila, že patřím mezi sedm statečných,
kteří měli rozhodující vliv na její duchovní život. Jak se slušelo,
poděkoval jsem jí za toto vysoké ocenění, ale zároveň jsem pocítil
velkou úlevu, neboť se ukázalo, že pachatelů bylo víc.
Bylo nás sedm Princů, ona byla Popelkou.
Všichni jsme měli střevíček menší, než byla její přerostlá nožka.

7

K osmdesátinám jsem si kromě *Starožitností* věnoval šle/kšandy,
s hnědým středem, cena 450 Kč.
Věk na to mám, břicho doroste.

8

Hned několik zdravotníků se na Síti vyjádřilo, v záchvatu jakéhosi
rozjařeného nihilismu, že osmdesátileté pacienty s čínskou chřipkou
léčit nebudou, ale uloží je někam do kouta, kde budou
moci v klidu umřít.
Rozumím-li tomu dobře, je to nabídka zcela legální eutanasie.
Po zralé úvaze jsem se rozhodl, že ještě nějakou dobu vyčkám.

9

Nemám rád větu z Deváté, kde se zpívá „*Seid umschlungen,
Millionen!*“

Vždy mi vytane na mysli hloupá otázka: V korunách, nebo v dolarech?

Nebo snad v eurech?

Ať tak či onak, v mysli mé generace jsou „miliony“ symbolem davu, který hrozí, že nás pohltí.

10

Feminismus není radno podceňovat.

Znal jsem jednu ženu, u níž jsem si byl skálopevně jistý, že si své dítě udělala sama.

11

Když slyším mluvit o sexkoučce, vybaví se mi vždy slova jedné necudné písně:

„Vzala si ho do ručičky, dala si ho tam sama.“

Lidské bláznovství je bez konce.

Tak se směj, paňáco, a přestaň se rmoutit.

12

O filmu *Král Artuš* mi jedna kamarádka napsala:

„Když rytíři na koních vyrazili rozkvetlým sadem za svatým Grálem a do toho zněla Carmina burana, řvala jsem jak stará doga.“

Jakpak se dnes asi má
ta noblesní stará doga?

13

Popřít rozdíl mezi sublunární a supralunární sférou vesmíru, a tedy mezi archetypovým a jevovým světem, by bylo totéž jako popřít rozdíl mezi vlnovou a částicovou fází mikrofyziky. Soudobý nihilismus má počátek právě v odmítnutí těchto primárních rozdílů mezi makrokosmem a mikrokosmem, například mezi archetypem Spravedlnosti a pozemskou spravedlností, která je vždy v tom či onom ohledu nespravedlivá, ale může se napravit pětným ohlédnutím (*apostrofe*) na svou prvotní podobu.

14

/Do deníčku/

Nedávno jsem Elišce napsal do deníčku:

„Svět je šílený.

Jsou v něm ale krásné věci, kterým se můžeme věnovat.

A přitom splácet dluh těm ošklivým, kterým se vyhýbáme.

A prosit našeho Pána, aby nám ten dluh pokud možno snížil.

To by pro začátek stačilo.“

15

/V dopise jsem mu napsal:/

Rozhodl ses.

Přesněji řečeno, někdo jiný to za Tebe rozhodl,

a Ty ses mu nevzepřel,

a to přesto,

že dnes už bys měl být schopen

svého Pokušitele rozpoznat.

Proto si Tě mohl „odškrtnout“.

(Dopis jsem neodeslal.)

16

/Metanoia/

V Ranních nárcích, jak jsem si navykl tomu říkat, jsem dnes četl větu:

„aby pronášeným slovům odpovídalo vnitřní smýšlení“.

Tato věta znamenala konec cynického období mého života, kdy jsem byl odhodlán spojit se třeba s Belzebubem, ale ne proto, abych se stal ministrem nebo generálem, ale proto, abych mohl pokračovat na své cestě za něčím, vůbec jsem nevěděl za čím. To byl počátek mé „*via dolorosa*“.

17

Když občas zalistuji v tom, co jsem napsal ve svých knihách, uvědomím si, že melu pořád to samé. Nicméně si namlouvám, že každý další okruh je o kousek blíže ke Středu monády, kam směřují všechny moje úvahy.

18

/Meditace/

Je potěšení rezignací?

Ztratil jsem příliš mnoho času.

Teprve dnes je mi dopřáno, že zahlédnu něco zajímavého jakoby klíčovou dírkou.

Ale už nemám síl, abych to zachytil. Co by tomu řekl čtenář?

Ten se přece nedívá klíčovou dírkou.

Nehledě na to, že asi nemá Merkura ve Střelci.

Ten vidí do dálky, ale neví,

kde se právě nachází.

19

Nepřeháním, když při vzpomínce na II. suterén nemocnice na okraji města řeknu,

že ten, kdo mi zachránil život, byl Jung.

Odvděčil jsem se mu tím, že jsem mu vychytil blechy.

20

Dnes, ve čtvrtek, jsem v Ranních nárcích postrádal větu: A dej nám sílu, abychom dokázali snášet to, co působí „*Vládce tohoto světa*“, jehož moc v této zemi stále trvá, a našince to nevýslovně deptá.

Sáhl jsem po knize Eliase Vellyho *O d'ábloví*, abych se ujistil, že je všechno tak, jak má být.

Ten nenápadný františkán je jedním z nejodvážnějších myslitelů naší doby.

21

Pojednávat vědecky o lidských záležitostech je scestné.

Právě v tom lze spatřovat příčinu všeobecné debilizace.

Představte si například přísně vědeckou analýzu něžnosti. Aby byla opravdu vědecká, musela by se experimentálně opakovat za stejných podmínek a se stejným výsledkem, navíc měřitelným.

22

/Jedno a Mnohé/

Jestliže vyznáváme společný Střed, pak každý z nás představuje jeden z dvanácti aspektů Jednoho. Nejde tu o podobnost, nýbrž o rozdílné aspekty téhož.

Dává to odpověď na spor mezi monoteismem a polyteismem (Hillman versus Jung a naopak).

Židovský, ale ani křesťanský monoteismus neuznává žádné bohy, považuje je za pohanské. Ale novoplatonské Jedno, onen biblický Jediný Bůh, se přece neprojevuje ve své jednotě, nerozvinuté podobě – kdyby tomu tak bylo, celé stvoření by shořelo jako papír v přímém styku s jeho Majestátností. Novoplatonské Jedno emanuje, vylévá se, rozvětňuje se, sestupuje do stále nižších forem bytí a jeho světlo pozvolna slábne. Na rozdíl od něj se křesťanský Syn boží vtěluje a stává se „světlem světa“. Pouze Židé setrvávají jako důslední monisté na jediném, avšak podivuhodně ambivalentním Bohu. Řekové a křesťané ctí Jediného v jeho úžasných projevech, nejprve jsou dva, potom tři, potom čtyři, a třikrát čtyři je dvanáct – a tak je každý člověk jedním z dvanácti základních prototypů Anthropa, jak je známe z dvanácti znamení zvěrokruhu. Nejsme popřením Jediného, jsme jeho jedinečnou epifánií. Ovšem jen za předpokladu, že nejsme součástí amorfního davu.

Tento protiklad – jediný, a přece mnohý – je podmínkou kosmologického „dýchání“: v postní době se nadechne, spěje přes Golgotu k Jednomu, které je „*unum necessarium*“, o Velikonočním pondělí opět vydechne a směřuje k Mnohosti.

23

Jen nebýt seriózní!

To bychom se mohli rovnou nechat vycpat.

V záznamech Esther Hardingové z rozhovoru s osmdesátiletým Jungem čteme, že Jung stále znovu zdůrazňoval potřebu skromnosti:

„Moudrý muž musí dát průchod i své hlouposti a dětinskosti. Jinak se ocitne za hranicemi své lidskosti a klopýtne...“

Je otázka, do jaké míry se to zdařilo jemu samému. Ať tak či onak, vyplývá z toho, že ti, kteří provozují psychoterapii, by se měli snažit, aby jejich slabosti, podle nichž můžeme odhadnout stupeň jejich lidské zralosti, byly patrné nejprve na nich samých, a to nejen jako vědomě demonstrované, ale zároveň i jako bezděčné projevované.

24

Na žalmistech mě nepřestává udivovat, jak blízko je jim Hospodin. A jak vroucně ho prožívají.

Bezprostřední blízkost a osobní prožitek, to jsou dvě věci, které jsou nám dnes nedostupné.

Naposledy jsme to zažili jako renesanční „*humanitas*“.

Dnes je Bůh vysoko a král daleko.

Můžeme namítnout s Goethem:

Jaký to je Bůh, který působí jenom z nadhledu
a otáčí vesmírem na prstu své ruky?

25

/Dopisy Julii/

Krása, pokud je spojena s charakterem, sice stárne, ale nemizí, stále trvá a dokonce zraje.

Ve filmu *Dopisy Julii* představuje mladou Krásu rozkošná Lolitka Amanda Seyfriedeová a stárnoucí Krásu Vanessa Redgraveová.

Žasnu nad tím, jak může tak svrchovaná Vodnářka, jakou je Vanessa, uzrát. Vodnářky přece nezrají. Vanessa to však vyvrací (v době, kdy se natáčel film, jí bylo třiasedmdesát).

Je to jejím herectvím, které uzrálo, tak jako zraje víno?

Nebo snad tím, že když ve filmu spatřím vinice, jedno zda italské nebo moravské, jsem naměkko?

Kdož ví?

26

V lidské duši je zřejmě hluboce zakořeněna potřeba, ba touha nechat se vést duchovním slovem.

Žalmisté po něm neustávají volat a nepřestávají je chválit.

Řeční myslitelé touží po vědění, ale jako filosofové milují moudrost, a to je vědění, které říká, jak má člověk žít.

Ve zmatcích tohoto světa se duše potřebuje zorientovat. Chce vědět, čím se má v životě řídit, na co se může spolehnout a v co má věřit.

Na tuto nevykořitelnou potřebu je možné naroubovat štěp podle vyznáváného světonázoru. Dříve byl náboženský a filosofický. Dnes není žádný. Každý se jednoduše přizpůsobí běžnému způsobu života. Říká se tomu *mainstream*, Duch doby a tak podobně.

27

/„Na hlubinu!“/

Herakleitos, potápěč délský,
se z Časnosti nořil do Věčnosti,
aby z její hlubiny vynesl myšlenku
coby vzácnou perlu.

28

/Psychologie podle apoštola Pavla/

„Vždyť právě když jsem slabý, jsem silný.“ (II Kor. 12,10)

Ten, koho Pavel hlásal, musel být silný, aby snesl ponížení, urážky, mučení a smrt na kříži.

Právě tehdy, vyvozuje z toho Pavel, kdy na mě dolehnou mé slabosti, musím být silný, abych je dokázal snést.

29

Vyjádřeno jungovským žargonem (omlouvám se):

Sedmibolestná je obrazem Ježíšovy Animy, skrze niž na sebe vzal temnou stránku stvoření, protipól archetypu světla.

Obdobou Leonardovy *Svaté Anny samotřetí* je Svátá Maria samotřetí:

Matka, choť, duše.

30

Někde jsem se dočetl, možná to bylo u Rilkeho, že ten, kdo druhého ignoruje, usiluje o jeho nebytí. A když tak činí po desetiletí, lze to kvalifikovat jako pokus o vraždu.

Viníkem není nikdo.

Nelze přece zabít někoho, kdo není.

31

Na Síti se objevila psychiatrická definice posedlosti:

„Je to blouznivé přesvědčení o posedlosti jinou bytostí – démonem nebo zvířetem...“

Pokud se tomu dá rozumět, je to blouznivé přesvědčení psychiatra o tom, že pacient je posedlý, ten si to však o sobě nemyslí. Pacient o své posedlosti nic neví, a právě to je průvodním znakem jeho posedlosti.

V této psychiatrické definici doznívá tradiční *„Omne bonum a Deo, omne malum ad hominem“*: Vše zlé pochází z člověka, o dobru pocházejícím z Boha se v postmoderním věku už nemluví. Ano, z definice plyne, že člověk sám je d'ábel. Proč ale vůbec mluvit o posedlosti? Můžeme namítnout: Ne, člověk není d'ábel. Jen není svůj, a proto umožňuje d'áblovi, aby skrze něj působil.

Otázka prvního řádu: Ví psychoterapeut o své posedlosti, totiž o tom, jaké komplexy ovládají jeho psychiku? Nebo si snad stejně jako jeho pacient myslí, že posedlý není?

Každý psychiatr hodný toho jména, se stal psychiatrem proto, aby vyléčil svou vlastní psychickou nemoc, a to tak, že léčí pacienty s podobnou nemocí. Měl by proto nabízet léčbu s tím, že léčí pouze ty a ty specifické psychické potíže, abychom si mohli vybrat toho pravého psychiatra.

Ten, kdo se zabývá Jungem, vychází z předpokladu, že tak jako existuje nemoc zvaná Alzheimer nebo Parkinson, existuje i nemoc zvaná Jung, a ta spočívá v disociaci myšlení a představivosti, resp. vědění a víry, které se dříve říkalo *dementia preacox* a kterou Bleurer nazval schizofrenií (dnes se jí říká bipolární porucha osobnosti). Tato nemoc vzniká v důsledku oddělení funkcí pravé a levé mozkové hemisféry a probíhá jako konfrontace vědomého Já s nevědomými obsahy psýchy. Dochází k degradaci funkcí pravé hemisféry, která je novověkou vědou prohlášena za vývojově překonanou a za nepotřebnou v procesu poznání.

Bohové, kteří k nám dříve promlouvali skrze pravou hemisféru, se podle Junga stali nemocemi - psychickými i tělesnými. Tento druh onemocnění se dnes jeví jako mnohem vážnější, než tomu bylo v minulém století, dokonce se zdá, že jí trpí celá evropská kultura a civilizace.

To je důvod, proč jsme se volky nevolky stali pacienti Jungovy psychiatrie a kosmologie. Léčba probíhající na jejích základech není dosud uspokojivá a zřejmě si vyžádá mnohem větší úsilí než tomu bylo dosud. V sázce je toho příliš mnoho.

32

/Elegie/

Řekové definovali příběhem i nemoci, jimiž trpěli.

Tak byla jednou jedna víla, jmenovala se Echo.

Echo znamená Ozvěna.

Žila v autistickém světě.

To je svět, v němž neexistuje ozvěna.

Echo se pokoušela volat,

ale nikdo se neozýval.

Měla prostě smůlu.
V takovém světě pro ni nebylo místo.

33

/Kosmetický, tj. esteticky uspořádaný model světa/

Jsou lidé, kteří dříve než něco podniknout nebo než vůbec začnou žít, si musí uspořádat myšlenky o tom, jak mají žít, čím se v životě mají řídit a oč mají usilovat. To jsou ti, kteří sestavili podle logických a estetických měřítek základní model života a nazvali jej „kosmos“. Protože jde o nedostižný, ideální model, umístili jej na nebe. V souladu s ním se pak měl vyvíjet život na zemi.

No a pak jsou lidé, kteří žijí, jak se dá nebo jak jim to prostě vyhovuje. Říkají si: Než abychom byli zákoníky, puritány nebo fundamentalisty, tak nebudeme raději nikým.

34

/Hommage a madam de Souzenelle – 100 let/

Když duše trpí pod náporem Ducha,
najde si místo v lidském těle
a tam se rozbolí.

Člověk pak léčí své tělo.

Kdyby se zeptal Duše,

ta by mu řekla:

Opásej svá bedra a vyraz na cestu,

ta tě přivede k tobě samému.

Do Země zaslíbené.

Nalezneš ji ve svém nitru.

Tam všechna bolest pomíjí.

35

/Námitka/

Hospodin sice kritiku Stvoření nevítá, ale dovoluje ji, neboť si plně uvědomuje jeho problematičnost a nedokonalost.

Nuže, moje námitka se týká toho, že člověk je jako stvoření příliš ubohý a směšný, na rozdíl například od majestátního slona, mrštného tygra nebo krásného papouška. Když pak zahlédne, jako bájný Narkissos, na hladině jezera svůj obraz, začne ten příznak pronásledovat, deptat a ničit.

Napadá mě, že kdyby byl člověk jako stvoření o něco méně ošklivý, byl by možná snášenlivější.

Námitka shůry:

Narkissos byl krásný mladík, a víme, jak to s ním dopadlo.

36

Řecké *arete* se překládá jako „zdatnost“, ale tento význam je jen přibližný, neboť evokuje fyzickou výkonnost, schopnost sebeprosazení a podobné vlastnosti.

Co měli Řekové na mysli, se zřejmě týkalo míry zralosti občana *polis*. Když pohlédneme na zdejší veřejnou scénu, spatříme lidi, kteří nemají žádnou *arete*. Proto od nich nemůžeme nic očekávat.

Právě dočítám Chateaubriandovy *Paměti ze záhrobí* a kladu si otázku, čím mě dokázaly upoutat, ačkoli mě líčené události nijak zvlášť nezajímají, musel bych je znát mnohem důkladněji.

Půvab knihy je zřejmě v tom, co skrze ni „probleskuje“, a to je Chateaubriandova *arete*.

37

Na Síti jsem se dočetl, že jeden antikvariát nabízí mou knihu nazvanou *Pozdní sběr* za pár babek a s anotací: „*Mystika a tajemno*“.

Madona mia!

Lepší už by možná bylo: *Ignotum per ignotius*.

38

Sylvie při sledování pořadů v televizi často uroní slzu, a to třeba jen proto, že lidé jsou k sobě slušní a laskaví a mají se rádi, zvláště

když na potápějící se lodi řekne July Murdochovi, který ji nutí, aby nastoupila do záchranného člunu: „Bez tebe neodejdu!“
Jsme oba citově deprivovaní.

39 /Karanténa/

Děti se prý v době karantény zraňují, přičemž oblíbeným nástrojem je drátek vytažený z roušky, kterou dnes musejí nosit. Příčina? Jedna psycholožka se na Síti vyjádřila, že je to zřejmě proto, že jsou „zahnány do kouta“.

Ano, co když je to tím, že nemají komu nebo čemu čelit? Nebo jim to, v čem dnes žijí, připadá nezvládnutelné? Karanténa rozhodně zhoršila jejich autismus. Kde chybí oponent, soupeř, protivník nebo zvládnutelný úkol, obrací se dítě samo proti sobě. A touží tomu „druhému“ ublížit, aby ho tak potrestalo za svou frustraci.

40

Veškeré blbnutí kolem nebinarismu, genderismu, sexismu, rasismu („*Life matters*“), korektnosti a tak podobně je zoufalou snahou vyhnout se „kontrapunktu života“. Je to zřejmě součástí posttraumatického stresového syndromu, jako důsledek vražedných konfliktů během minulého století.

Cílem takového fiktivního „života bez sváru“ je nikdy nekončící hedonismus.

Jeho důsledkem je však ochromení života samého.

Je to zvláštní druh slastné eutanazie.

Legální a všeobecně uznávané, dokonce doporučované a někdy i vnucované.

41

/Poezie/

Otázky, které si dnes musí nutně položit každý básník:

Může být čiré slovo poetické?

Může být strízlivost opojná?

Může být věčnost duchovní?

Může být nízké povznášející?
Ať tak či onak, poezie sama
odedávna směřuje
ke kladné odpovědi.

42

Goethe:

Duchu se rovnáš, ježž chápat znáš.

Jinak řečeno:

Duchu se rovnáš,
ježž dokážeš snést.

Nebo:

Duchu se rovnáš,
jemuž dokážeš čelit.

Jinak musíš odvrátit svůj pohled,
jako kdysi Faust,
když zahlédl Forkydu.

43

/Odpověď na dotaz studenta Jungovy psychologie/

Jungův pojem nevědomí si lze představit jako temnotu, která se rozprostřela mezi levou a pravou polovinou lidského mozku – mezi představivostí a myšlením. U Augustina je ještě spojovala láska: mens-notitia-amor. Dnes se propast mezi nimi povážlivě prohloubila, není možné už zahlédnout ani siluetu Kafkova Zámku.

Vhodným příměrem je Buberovo „zatmění Boží“ (podle zatmění slunce, nejde tedy o „temnoty Boží“, v nichž přebývá Nejvyšší). Je to, jako by námořník marně vyhlížel břeh, u něhož by mohl přistát. Nebo jako by mikrokosmos ztratil z dohledu makrokosmos, a tak se už nemohl utvářet „podle obrazu a podobenství“. Jung léčil svou schizofrenii, a tak citlivě prožíval toto velké schizma evropské kultury (pokusil jsem se ji vylicit jako „dichotomii vědění a víry“).

Jungův pojem nevědomí nelze považovat za analytický pojem. Je to mýtopoetický příměr, za nímž se skrývá archetypový

svět: Platonovy ideje, prvotní příčiny stoiků, Proklovy Jednice, Augustinovo trojiční schéma, Bonaventurova exempla jako praobrazy všeho jsoucího, Goethův *Urphenomen* a nakonec i „obraz Boží“. Je mezi nimi i Jungův znovunalezený archetyp. To jsou stopy, které je možné sledovat při průzkumu temnoty, která dnes obestírá lidskou mysl.

Ergo: Za Jungovým „nevědomím“ se skrývá to, co je „nezjevné“. Transcendentní, archetypová oblast je nezjevná, ale je možné ji sledovat v tom, co je zjevné. Anaxagoras (5. století před n. l.): „*Nezjevné poznáme podle zjevného.*“ Archetyp poznáme podle jevu, Prarostlinu podle rostliny, implicitní podle toho, co je explicitní. Byl to Bonaventura (13. stol.), kdo jasně stanovil, že předmětem zkoumání není archetypová oblast, ale jevový svět, v němž se tato oblast projevuje a odráží se v něm. Z tohoto hlediska žádná „hlubinná psychologie“, zabývající se sondováním pravzorů v lidském nitru, neexistuje. Psychologie zkoumá lidskou psychiku prostřednictvím pravzorů, v nichž se odráží a nachází v nich svůj smysl. Svým založením není psychologie analytická, nýbrž fenomenologická.

44

/Z dopisu/

Filosofie je vědění přetvořené v životní moudrost. V tomto ohledu byl Goethe rozeným filosofem, nebyl pouze filosofickou povahou, jak se vyjádřil Rudolf Steiner.

Emanuel Rádl se fatálně mylí, když o Goethovi prohlásil, že je „*velikým diletantem v oboru vědy a filosofie*“.

Goethe přetvářel vědění v moudrost tak, že všechny poznatky vztahoval ke svému životu, a to v závislosti na tom, zda jsou mu ku prospěchu při řešení jeho životních problémů. V tom navazoval na renesanční „humanismus“. Rádlůva objektivistická „*docta ignorantia*“ mu byla na hony vzdálená. Ostatně Goethe sám prohlásil, že pro filosofii v běžném smyslu „postrádá orgán“.

45

/Celek a část/

Mezi celkem, který je pouhým souhrnem jednotlivých částí, a celkem, který se odráží ve všech jednotlivých částech, je zásadní rozdíl.

V prvním případě jsou to části, které jsou primární, ve druhém je primární celek, který předchází částem.

Druhý případ je holografický: každá část, ať už malá nebo velká, odráží na svůj jedinečný způsob celek. S tímto pojetím se setkáme v případě prastaré „Indrový sítě“. Na tento tradiční, zdánlivě mystický obraz světa narazila soudobá fyzika, která používá holografii při řešení technických problémů.

Fenomenologie zkoumá svět zásadně holograficky. Každé téma, které se jako explicitní vynoří, odráží celkové pojetí problému a v té či oné míře jej činí zjevným. Proto o něm nelze pojednávat systematicky, nýbrž na způsob intuitivního nazření či vhledu ve smyslu řeckého pojetí pravdy – *aletheia*.

46

/Z konzultací/

Můj příběh by se odehrával úplně jinak, kdybych znal svého otce a narodil se v prostředí, které by odpovídalo jeho společenskému postavení.

Nebyla šance, že bych ho mohl vypátrat. Jediné, co jsem mohl udělat, bylo stát se jím samým, přesněji řečeno, někým, kdo se mu co nejvíce podobá. Když dnes, ve svém pokročilém věku, na sebe pohlédnu, vidím svého otce.

Proto ho už nepotřebuji hledat.

Byla to Turandot.

Zodpověděl jsem jí nespočet otázek.

Ale neoddala se mi,

protože nikdy nikoho nemilovala.

Jenom se mi poskytla.

Jeli jsme autem na výlet, přes cestu nám přeběhla kočka, zleva doprava, byla bílá a černá, řekl jsem, podívej, „*black and white*“, v návaznosti na to, o čem jsme právě hovořili, a to v souvislosti se schizofrenií, která vážně ohrožovala náš přátelský vztah. „Haha,“ byla její odpověď. A na tom už zůstalo.

Domina je zvlášť výrazný typ archetypu Velké matky. Jako Lilith v Kozorohu je nejspíše Ledovou královnou. Ale i ta je léčitelná. Říká se tomu dezidentifikace: JÁ se má odpoutat od svých archetypových rolí. Problém je v tom, že JÁ se potom cítí jako nahý v trní, je slabé a bezbranné. A tak se obvykle velmi rychle vrací do jejího područí. V takových případech se mi vždy vybaví Goethe, který se s podobným problémem bolestně vyrovnával: Měli bychom si být plně vědomi toho, že jsme pouhá stvoření, ale to není důvod k tomu, abychom si nad sebou zoufali.

Od Velké matky k matce vede dlouhá cesta osobního zrání. Platí tu zásada, že méně je vždy více.

Psychoterapeut ke klientovi:

Pokusím se vám co nejstručněji načrtnout své stanovisko.

Kosmogenezé (Prozřetelnost) v sobě chová inherentní záměr, který nepřestává rozvíjet. Tato hypotéza je nezbytná, jinak se kosmos rozběhne do všech stran a rozpadne se. Každý člověk žije ve svém světě jako v bublině, podle toho, jak svět vnímá a prožívá. Má svou *stasis* – životní stanovisko, které je jeho výchozím *apriori*, a s tím přistupuje ke světu.

Jestliže toto stanovisko přestane vyhovovat a člověk začne mít psychické potíže, obrátí se o pomoc k psychologovi. Ale jeho problém je od počátku (od onoho *apriori*) kosmologický. Psychologicky je možné ho uchlácholit a povzbudit, a většina psychologů tak činí. Jeho problém je však existenciální, a to znamená, že závisí na jeho světonázorovém stanovisku. A právě to by bylo třeba změnit. S tím souvisí výzva ke změně smýšlení –

metanoia. Zkuste se nad svým psychickým problémem zamyslet nejprve z tohoto hlediska.

Je velmi obtížné si připustit, že vše, co se nám děje, k nám neodbytně patří, a že právě tomu máme vyjít vstříc a plně to prožít. Rozhodně bychom se neměli pokoušet se tomu vyhnout. Když si život představíme jako cestu, pak se na ní nedostaneme ani o krok dál, jestliže nepřijmeme to nepříjemné, obtížné a někdy vyloženě zlé, co nás na naší cestě potká. Dříve nebo později na to opět narazíme, a tentokrát to může být vážná nehoda nebo zhoubná nemoc.

Mohu-li vám radit, najděte si lékaře, kterému se svěříte, a on se vás zeptá:

Co jste zanedbal, čemu jste se vyhnul, před čím se pokoušíte uniknout.

To je lékař, který věří na entelechii řízenou Prozřetelností. (A jestliže je blázen, dodá: Potom se ještě podíváme na váš horoskop, zda bychom tam nenašli ono zanedbané téma.)

47

Totalita dělá z občana stádního tvora.

Trvá-li delší dobu, jsou její důsledky nenapravitelné.

Stádní tvor je pak dědičný.

Naproti tomu občan je individualita, která si žádá celoživotní úsilí několika generací.

Přesněji řečeno, závisí na odvaze jednotlivce, který se během své životní cesty ocitne v „Getsemanské zahradě“ a s „bázní a chvěním“ si uvědomí, že Stvořitel po něm žádá, aby dal přednost tomu, co si přeje On, na rozdíl od toho, co by si přál on sám a jeho somnambulní druhové.

Proto je proměna jednotlivce v jedince, a tedy ve svébytného, nezávislého a svobodného občana tak náročná a vzácná.

To je jádro takzvaného Západu.

/Sylvie o homeopatii/

Homeopatie používá zásadně „mrtvou vodu“, pomoci níž pospojuje nebo nově uspořádá narušenou strukturu lidského mikrokosmu. Živá voda přichází shůry v podobě „rosy“.

Zpočátku jsem se domnívala, že mým similitmem je *Natrum muriaticum*, který Bailey charakterizuje jako „*potlačenou bolest*“. Ale časem mi došlo, že jde spíše o *Causticum*, jehož klíčovým heslem je podle Baileyho „*Idealista*“. Mohli bychom hned dodat: *Idealista* a jeho světabol. Jde o jistý druh „platónské nemoci“, která vzniká v důsledku nesouladu mezi makrokosmem a mikrokosmem; rozumí se, že se to týká pouze těch, kteří takovou kosmologii vyznávají.

Lapidárně (a s odvoláním na Goetha) lze říct:

Realita nikdy plně neodpovídá Formám, podle nichž byla zformována. Ideje-Archetypy-Formy se v pozemských podmínkách deformují, nic není tak, jak by mělo být, a „idealista“ tím trpí. Intelektuál vyznávající filosofii realismu trpí tím, co považuje za nesprávný nebo scestný způsob myšlení své doby. Jeho zklamání přerůstá v rozhořčení, a to se somatizuje v zánět nervů, ve svalový revmatismus a ve světabol, který vyjádřil *Kazatel* slovy „*Marnost nad marnost a vše je marnost*.“

Realita je sice vždy deformovaná, ale je symbolická, to znamená, že je více či méně podobná příslušným Praformám. A ty stále trvají, bez ohledu na nepříznivé okolnosti. Posláním intelektuála je o ně pečovat, aby nebyly zapomenuty. Je ovšem pravda, že deformace jsou někdy odpudivé a ošklivé. Náprava, pokud je vůbec možná, je v nedohlednu a náš podíl na ní je nepatrný. Co zbývá, je pohrdání a odvrácený pohled.

/Sylvie v rozhovoru/

Měli byste mít, mládenci, i vy přestárli, na paměti, že když nějakou ženu odmítnete, nebo se třeba jen usmějete na jinou ženu, probouzíte

v nás Lilitu, tu démonku, která dosud dřímala v naší duši. Lilita se probouzí jako zhrzená žena. Je pravda, že tento zde (ukázala na mě) měl i jiné ženy. Ale ve všech miloval mě, i když jen tápavě, nejistě a nedůsledně. To je důvod, proč jsem ho ušetřila lilitovského hněvu.

50

/Věda a fenomenologie/

Myšlení dnešního vzdělance chce setrvat na úrovni odtažené abstraktnosti, neboť jen obecně platné poznatky je možné aplikovat na konkrétní předměty nebo na jednotlivé pacienty. Naproti tomu fenomenologie klene most mezi univerzálním a partikulárním. Jen takto totiž vzniká osobitý styl, jak co do způsobu myšlení a vyjadřování, tak i co do celkového způsobu života. Znevážení partikularity znamená, že to nejcennější, totiž jedinečná lidská osobnost, propadá zobecňujícím sítím poznání.

51

/Opravdovost/

Při svém bloumání si často kladu nemožné otázky. Tak se například zamýšlím nad tím, jak by bylo možné vyjádřit princip, jímž se řídil van Gogh, když tak umanutě maloval své obrazy. Jestliže chci zachytit svět takový, jaký doopravdy je, pak to mohu udělat jen tak, že jej zachytím v té podobě, v jaké se jeví právě mně. To znamená, že se musím na něj podívat vlastníma očima. Vyžaduje to odvahu, drzost a zoufalou touhu.

Neexistuje žádný nepodmíněný, všeobecně platný, natož pak objektivní obraz světa. Každý žije ve světě podmíněném mírou opravdovosti, s jakou na něj pohlíží.

Van Gogh byl velice opravdový, a proto má jeho umění znak pravosti, ať už se někomu líbí nebo ne.

52

Italo Levi,

dříve než ukončil svůj život na dně výtahové šachty, si kladl stále znovu jednu jedinou otázku:

„Je-li toto člověk...“

Toto že je člověk?

To přece nemůže být člověk!

To má být člověk?

Ne, to není člověk!

Ano, to je člověk.

53

/Věda a fenomenologie/

Vědec si vymezí předmět zkoumání, a tím jej znehybní. Fenomenolog jej nechá běžet, a proto mu neustále uniká. Pokouší se vystihnout, co se skrývá za jeho unikavostí. Zkoumá vztah mezi fenoménem a Prafenoménem, aby zjistil, jaký symbolický význam je spojuje. V novověku převzalo funkci fenomenologie umění.

54

/Z dopisu/

Bylo přece mnohokrát jasně řečeno, že v zemích, v nichž převažují Homolkové, představují demokratické volby největší ohrožení právního státu, protože je jich vždy většina. Otázka, koho volit, je v takovém případě irelevantní.

Nikdo si neklade otázku, jak by bylo možné z Homolků nejprve udělat svéprávné občany, a teprve potom je připustit k volbám.

55

/Sylvie meditující/

Budeš se smát, nad čím jsem dnes ráno meditovala. Napadla mě souvislost mezi Sheldrakem, Marií Prorokyní a „obřady přechodu“.

U Sheldrakea je menší monáda součástí větší monády a ta je opět součástí ještě větší monády: buňka-ledviny-lidské tělo. Tuto následnost lze promítnout do vývojové linie. Na samém počátku jsem byla mateřským vajíčkem (dost vážný důvod ke skromnosti), a když do ní proniklo sperma, došlo k „přirozenému přechodu“ k zárodku v mateřském lůně, a když ten se napojil na placentu (vždy je u toho něco nebo někdo druhý jako podnět nebo výzva), vyvinula jsem se v dítě, narození znamenalo „přirozený přechod“ k monádě tvořenou matkou a dítětem, dále pak křtem – to už je „obřad přechodu“ jsem se stala součástí monády v rámci pospolitosti a nakonec jsem se skrze „obřad přechodu“, jemuž se říká biřmování (za účasti kmotra, jemuž Angličané mu říkají *god-father*), stala součástí monády, na jehož pozemském pólu jsem já jako smrtelná lidská bytost a na jeho nebeském pólu je „god-father“ – Bůh jako můj Otec v nejvyšší vesmírné monádě.

Biřmování se obvykle chápe pouze jako konfirmace – upevnění víry v „jednoho Boha, Otce všemohoucího“, ale zcela se opomíjí onen „obřad přechodu“ k vesmírné monádě, jímž se celý proces završuje. Důsledkem toho je, že jsme „nedovršení“. Máme sice otce nebo otčima, ale postrádáme Otce. Zdálo by se, že se bez něj můžeme docela dobře obejít, ale to je velmi sporné. Přísně vzato, bez závěrečného „obřadu přechodu“ se nemůžeme stát součástí vesmíru. Z kosmologického hlediska je to vážný defekt, nemyslíš?

56

/Emanuel Rádl, údajný „Don Quijote české filosofie“/

Rádlůva *Útěcha z filosofie* je nářkem filosofa nad zánikem „*morálního světa*“. Za počátek jeho rozkladu považoval renesanci. Stěží i lze představit větší nedorozumění.

Renesance znamenala zrození lidské individuality křesťanského ražení, jemuž předcházelo tisícileté těhotenství. Zároveň znamenalo znovuoobjevení antické vzdělanosti a antické umění, které s renesancí souzněly a v nichž tehdejší myslitelé spatřovali své předchůdce. Rádl zřejmě podlehl Burckhardtovu výkladu

renesance. „Jednooký“ Burckhardt se soustředil pouze na temnou stránku zrodu individuality, a tou je individualismus.

Zápas individuality s individualistou je součástí Jungova procesu individuace. Člověk se má vydělit z davu, a přitom vzdorovat svému stínu. Žádný čistý „morální svět“, jaký si představuje Rádl, nikdy neexistoval. Světlo vrhá stín, a za stínem se skrývá světlo. Ostatně světlo před časem vstoupilo do temnoty – a skoro nikdo je poznal.

57

Chtěl jsem jí říct:

Prohlašuješ pyšně a téměř výhružně: „*Je suis, comment je suis.*“ – Jsem, jaká jsem!

Namítám (slušně): Pošetilá. Nestojí za to trvat s takovou tvrdošíjností na něčem, co za to nestojí.

Ale raději jsem to neřekl.

Neměl jsem vztek na ni. Měl jsem vztek, protože se ukázalo, že nedokážeme být přáteli.

58

Slováci chtěli mít „slovenský štát“.

Dnes mají „mafiánský štát“. Je to *contradictio in adjecto*, neboť mafie štát rozvrací.

Čehúni mají štát „řízený jako podnik“. Proto mají pocit, že štát je propustil, tak jako propouští podnik nepotřebné a nespokojené zaměstnance. Podnik se bez nich docela dobře obejde. My Moraváci a Slezáci nemáme žádný štát. Proto jsme stále ještě svobodní. Totiž bezprizorní.

59

Žijeme v zemi, kde vycházejí najevo nejhorší prohřešky proti právnímu státu.

Po všech skandálních odhaleních se nestane nikdy nic. Zdejší právní štát vykazuje zřetelné potěmkinovské rysy. Inkriminovaná kauza

vyšumí, jako by nikdy nebyla nebo se protahuje do nekonečna. Ostatně filosofové si odedávna kladli otázku, proč by něco mělo být spíše než nebýt.

60

Křesťanství zaniká pro chybný výklad. Ten se měl proměňovat zároveň s tím, jak se vyvíjelo smýšlení středověkého, novověkého a postmoderního člověka. To se bohužel nestalo. Příčinou bylo to, že exegetičtí šmoulové vyložili Ježíšovo „chudí duchem“ jako „chudí v duchu“ (co to je, nevědí ani oni sami).

Bezděky tak na sebe prozradili, že se domnívají, že žádnou chudobou ducha netrpí, z čehož plyne, že žádný hlad po moudrosti nepocítují. Právě to je nejjistější cesta, jak zhloupnout, ne-li ještě něco horšího.

61

/Vzkaz/

Přes veškerou kritiku, jakou si Jung zaslouží, dokonce ji vyžaduje, jsou jeho zásluhy o vyjasnění psychických problémů současného člověka nesporné.

Stanislav Grof, nazývaný někdy „českým Jungem“, vydal nedávno svůj závěrečný opus pod názvem *Cesta psychonauta*. Je to encyklopedie lidské obrazotvornosti v duchu transpersonální psychologie a ve stylu „sto plus jedna zajímavost“. Ve výčtu významných psychologů tu Junga zařadil za Freuda a Adlera. Dal tím zřetelně najevo, že ho s Jungovou psychologií nic podstatného nespojuje. Stvrdil tak fakt, že srovnávat Grofa s Jungem je jako srovnávat Las Vegas s Delfami.

Jung se obával, že obsahy nevědomí, které jsou svébytné, spontánní a nevypočitatelné, mohou ovládnout a zneužít lidské vědomí, a to jak individuální, tak i kolektivní. Právě to bylo příčinou všech hrůz 20. století. Proto radil, aby se nevědomí zbytečně neprovokovalo a v průběhu terapie usiloval o posílení vědomí, aby mohlo lépe čelit krizovým situacím.

Naproti tomu Grof se pokouší pomocí drog nebo tzv. holotropního dýchání snížit úroveň vědomí, a tím je vystavit působení obsahů nevědomí. V *Cestě psychonauta* Grof píše:

„Samotný vstup do těchto stavů totiž aktivizuje vnitřní sebeléčivou inteligenci, která proces automaticky navádí k nevědomému materiálu se silným emočním nábojem... Tento materiál pak spontánně vynáší na povrch ke zpracování.“

Podle Grofa vyvolává výron obsahů nevědomí automaticky léčivý efekt. Lze se domýšlet, že jde o zvláštní druh léčby šokem nebo spíše léčby ztrátou vědomí. Zůstává záhadou, co si má takto narušené vědomí počít s vyhrzlými obrazy, fantaziemi a bludy, a jak by je mělo „zpracovat“. Větší ohrožení duševního zdraví si lze opravdu jen stěží představit.

62

/Sylvie někdy promlouvá jako Sibylla/

Život má smysl, jen když máme někoho rádi. Apoštol Jan napsal, že „*Bůh je láska*“. Byl to však on, kdo čtyřikrát zopakoval slovo Páně, že „*knížetem tohoto světa*“ je ďábel.

Z toho vyplývá, že život, jaký vedeme, je z větší části zmařená láska.

Proto má tak velký význam, když se láska objeví v ryzí podobě.

Dnes jsou to už jen děti a „naši mazlíčci“.

Ostatně nebylo snad řečeno, že nebudeme-li jako děti, nevejdeme?

63

/Opět Sylvie, tentokrát nad třínožkou/

Tři vrcholné paradoxy kristovské kosmologie:

Chceš-li být sám sebou, staň se závislým na Něm.

Chceš-li zvítězit nad Zlem, musíš mu vzdorovat, ale také je i strpět.

Chceš-li přilnout k Otci, musíš prožít odloučení od něj (*Abba, abba...* “)

To je skutečná „chvála bláznovství, milý Erasme.

Vše nové vzniká vždy z něčeho starého, říká lapidárně Wolfgang Pauli. Jeho „vylučovací princip“ je znovuobjevením Herakleitova principu, podle něhož jsou si vznikající jsoucna nerovná. Jinak by se vzájemně vyrušila. Jeden je bůh, druhý smrtelník, jeden je Pán, druhý sluha, jeden je odvážný, druhý bázlivý a tak dále.

Jedinou výjimkou je Bohočlověk. Ale ani on neruší protiklad mezi Bohem a člověkem, jak to výslovně konstatoval jeden z prvních koncilů. Jednou je člověkem, který klesá pod tíhou kříže, podruhé je Bohem, který slibuje zločinci po pravici ráj.

Duch doby je v každém okamžiku svého dějinného působení blbec. Například jeho nynějším cílem je odstranit přirozenou protikladnost světa, aby tak bylo možné nastolit stav, jaký panoval v ráji. Potíž je v tom, že po všech alchymických studiích a experimentech jsme dospěli k závěru, že protivy panující v lidském nitru sloučit nelze. Je možné je pouze sblížit, proměnit je a posléze je od sebe znovu oddělit. Nebo je znásilnit v naději, že zmizí. Nebo dělat všechno pro to, aby odumřely, Všechny protivy však nakonec vždy znovu vstanou jako Fénix z popela a místo toho, aby boxovaly v rukavicích, bijí se už jen holými pěstmi.

/Mimikry/

Pokud na sebe někdo v dobách totality něčím upozornil, riskoval, že se ocitne v hledáčku tajných služeb, které se mohly pokusit ho najmout a zneužít pro své mocenské cíle, jak jsem toho byl svědkem u několika svých spolužáků. Bylo proto nezbytné si vyvinout vhodné mimikry, například ve stylu „Já nic, já muzikant“. Účinnější byla role Hloupého Honzy nebo Idiota F. M. Dostojevského.

Když šlo do tuhého, bylo nutné sáhnout k šaškování. Je to jednoduché, stačí špetka sebeironie a okolí vás začne považovat za šaška. Je v tom jistý paradox. Představte si někoho, koho znáte

z veřejné scény, jsou to většinou šašci, ale právě ti se vyznačují tím, že postrádají smysl pro sebeironii. Všichni se tváří jako doktor House (čti: house).

Pokud se taková role stala druhou přirozeností, bylo obtížné se jí zbavit, když pominuly poměry, které ji vyžadovaly. Ukázalo se však, že je užitečné si své mimikry ponechat i v polistopadové době. Homolkové neztrácejí ani dnes svou bdělost vůči „ptákům jiného perí“.

67

/Elegie/

Sex je největší tělesná slast,
o tom není sporu.

Ale je třeba si otevřeně přiznat,
že je to zvířecí akt.

Proto by jej měli provozovat jen ti,
kteří se doopravdy milují.

Protože jen takto si to „*apres l'amour*“,
jak o tom unyle zpívá Aznavour,
budou moci odpustit.

68

/Elegie/

Umění žít spočívá v tom,
že na sebe vezmeme jen tu část zla,
kterou dokážeme snést.

A protože to neumíme,
zlo nás buď deptá,
nebo se vůči němu stáváme lhostejní.

69

Všichni Češi nejsou samozřejmě Čecháčky. Ale ten jejich vrozený hermovský typus, jak se o něm můžeme dočíst už v *Homérských hymnech*, silně doléhá na všechny. Kromě jiného zahrnuje směsici

mazanosti a malosti (Masaryk tomu ohleduplně říkal „problém malého národa“). Na vše se snaží vyzrát nebo se tomu vyhnout.

V jedné pražské domácnosti jsem zaslechl větu, kterou lze považovat za pregnantní vystižení čechákovského přístupu ke světu. Matka říká své dceři, která se moří s nějakým úkolem do školy: To, čemu nerozumíš, je určitě nějaká blbost, a proto nemá smysl, aby sis s tím lámala hlavu.

70

Zlé je už to, že lidé přestali věřit v Boha.

Ale ještě horší je, že přestali věřit v peklo.

Aby jim Hospodin připomněl, že peklo stále ještě existuje, předvedl jim je v hrůzách 2. světové války.

Ale ani to nepomohlo.

„Pláč a skřípění zubů“, o němž se hovoří v Evangeliiu, jsou údajně pouhý slůvka, která nic neznamenaají, je to pouhý *flatus vocis*.

A tak pláceme a skřípeme zuby, pokud nám ještě nějaké zbyly.

71

/Hommage a Goethe/

Co víc si může člověk přát,

než když skrze něj žijí myšlenky,

jež k němu promlouvají,

a on sám žije skrze ně.

72

/Elegie/

Vše tíhne k matičce zemi,

je to pokleslé, přízemní a zploštělé.

Když se slovo odváží odpoutat se od země,

skončí jako van Goghovy mazanice,

které nikdo nekoupí:

stůl, židle, postel.

Když zahustíme realitu

až do kostek masoxu,
zaúpí bolestí,
jako když zavržou dveře,
které zapomněli namazat.

73

/Jaký je svět?/

Zjišťuji, že se množí knihy s názvy jako Tekutý svět nebo Vyhořelý svět, a u čtenářů zaznamenávají velký úspěch. Stále však čekám na knihu s názvem Zploštělý svět. Ještě lepší by ovšem byl Rozesraný svět. Autor by nám vysvětlil, že je správné, když svět nevnímáme černobíle, ale snažíme se i v těch nespletitějších situacích stále rozlišovat mezi správným a nesprávným. Jakmile se toto rozlišování zhroutlí, je výsledkem stav patrný z názvu knihy. Zbývalo by pak už jen napsat knihu pod názvem Spláchnutý svět. Zda to bude tsunami nebo něco jiného, nás dnes nemusí zajímat.

Již před sto lety to výstižně vyjádřil René Guénon, když v *Krizi moderního světa* psal o „rozpuštěném světě“, v němž dochází k

„rozpuštění v Mnohosti, a to v takové,
která již není sjednocena vědomím vyššího principu“.

74

Čím jsem starší, tím méně lidem rozumím. Kdybych byl psychoterapeut, byl bych nucen pověsit svou profesi na hřebík. Abych lidem rozuměl, musel bych se vyznat v démonech, kteří je ovládají a dělají si s nimi, co je zrovna napadne.

Žádná věda tu možná není, je to jen bezmezný kaleidoskop nejrůznějších variant a obměn. Chvíli vás to může bavit, ale když v pozadí nepochopitelného konání a myšlení lidí zahlédnete siluety šklebících se běsů, raději toho necháte a hledíte si svého, tj. nepochopitelného, démony ovládaného života.

Jungova „dichotomie vědění a víry“ mě nepřestává zaměstnávat. Na tom není jistě nic divného, protože právě v tom se skrývá jeho hlavní problém a zároveň je to i hlavní motiv jeho terapeutického úsilí. Podobně jako Jung na tom byli i jiní „moderní“ myslitelé, například D. Bonhoeffer: „*Chtěl bych se naučit věřit.*“ A to byl teolog. Ukazuje se, že je to pravděpodobně nejvážnější nemoc naší doby, ať už si její současníci o sobě myslí cokoli (ostatně už dávno přestali myslet).

Spojení vědění a víry mi připomíná svorník gotického lomeného oblouku. V románském oblouku se protiklad vědění a víry dosud plně nerozvinul. Proto působí románská architektura tak uceleným a zklidňujícím dojmem.

Podobu gotického oblouku by mělo mít i spojení funkcí levé a pravé hemisféry. Jejich asymetrické funkce lze velmi názorně ukázat pomocí astrologické symboliky, a to na základě znamení Střelce (vládce Jupiter) a Blíženců (vládce Merkur). Jsou to protikladná, ale zároveň komplementární znamení. Jakmile je od sebe oddělíme, vznikne situace, pro niž má čeština dva protikladné výrazy: Buď se „pro les nevidí stromy“, nebo se „pro stromy nevidí les“.

Max Planck soudil, že přírodu nelze zkoumat globálně, tj. nevymezeně, jak to vyplývá z Newtonova pojetí vesmíru, nýbrž jen jako jeho jednotlivé části, které jsou zároveň relativně uzavřenými celky. Leibniz je nazýval monádami. Planck je označil jako „kvanta“. Prastarý Herakleitův problém změny a trvání (proud vody v řece se neustále mění, ale řeka stále trvá), vyřešil Planck tak, že vymezil trvalou konstantu, bez níž pohyb není možný. Podle Goethovy „*Denkweise*“ je nejdůležitější „*konstantnost fenoménů*“: Vše, co se pohybuje a mění se, je pouze podobenstvím prafenoménu,

který stále trvá. Jeho Prafenomén je konstanta, fenomény jsou jeho metaforami. Bez správné souvztažnosti „celek-část“ se fenomény ztrácejí, nelze je uchovat v rámci snahy „zachovat fenomény“ („*sodzein ta fainomena*“). Goethe se ptá: K čemu je mi idea, která redukuje rozsah fenoménů, o něž se zajímám?

77

/Monády/

Organický život je uspořádán monádicky. Elementární monádou je buňka, v níž se odráží celý organismus, jehož je součástí. Zcela zjevné je to u jednotlivých orgánů, jako je oko, ucho nebo chodidlo. Proto má reflexní terapie k dispozici celý organismus a může je ovlivňovat excitací jednotlivých částí. Podobně i akupunktura. Monády se neprolínají, nejsou vůči sobě v přímém kontaktu, jejich vztah je založen na korespondenci, rezonanci a souladu či nesouladu. Jakmile buňka přímo zasáhne do činnosti druhé buňky, zničí ji nebo ji požírá. Rakovina možná vzniká jako důsledek narušení monádické struktury buněk a orgánů. Naproti tomu chaos vzniká tehdy, když jednotlivé monády přestanou vzájemně rezonovat a začnou se chovat svévolně.

78

/Ekonomika a monáda/

Ekonomika je živým organismem, a ten závisí na vzájemném vztahu jednotlivých monád: jednotlivce, výrobce, spotřebitel, rodina, obchod, doprava, banka, státní rozpočet atd. Monadologie je v rozporu s Marxovou, původně Spinozovou představou, že je možné ekonomii zkoumat jako čirý mechanismus, tj. „*more geometrico*“. Adam Smith označoval tento druh monádického souladu jako „*neviditelnou ruku trhu*“. Soulad vzniká rezonancí, a to tak, že jednotlivé monády sledují na všech úrovních též záměr. V ekonomické oblasti je společným záměrem minimalizovat náklady a maximalizovat výnos. Soulad závisí na sledování

stejného záměru, a platí to i v myšlení, v pojetí života, v politice a v celé pospolitosti (společný záměr dříve definoval národ).

79

Slzy mi dávno došly, proto používám oční kapky s paradoxním názvem *Natural tears*. Ale když narazím na něco krásného, zaslzím. A nejsou to jen krásné árie, nádherné románské portály nebo úchvatná příroda, patří sem kupodivu i děti. Ne snad proto, že nám dítě zemřelo při porodu, ale zřejmě proto, že když děti vycházejí z dílny Stvořitele, jsou navýsost přirozené a opravdové. Tu opravdovost v dospělosti pozvolna ztrácejí. Možná že tajemství Krásy spočívá v opravdovosti, která stále trvá.

80 /Elegie/

Bez spojení s Kafkovým „Zámkem“
je dnešní Neandertálec „ztracenou duší“
(název jednoho filmu Dina Risiho).

Je jen napůl živý.

Proto sebou neustále zmítá, působí rozruch a hlučí
(a ženy se z nepochopitelných důvodů svlékají).

Nezklidní ho ani současná pandemie.

Chce své pívko, písničku a fotbal.

81

/Vzpomínka/

Většinou používám kapesní vydání *Žalmů*, jaké jsem s sebou nosíval v době, kdy jsem působil (jak vznešeně to zní!) v nemocnici na okraji města.

Když knížku otevřu, čtu na jeho titulní straně věnování:

„*Milému Ludvíkovi k narozeninám 1976*“

maminka

Tou maminkou byla tehdy moje tchýně.

Směj se, paňáco!

82

/Sylvie mi vypráví pohádku o čtyřech očích/

Jedním okem se díváme přímo, analyticky, abychom správně viděli míry a váhy, jimiž poměrujeme svět.

Druhým okem vidíme analogicky, abychom byli schopni vnímat, jaký má svět význam a jak spolu věci souvisejí.

Třetí, holografické oko, nám otevírá výhled na blažené zření, jemuž staří říkali „*theoria*“ (vulgárně česky: pohled pro bohy).

Čtvrté oko se na nás dívá a podle Marie Židovky je jakožto čtvrté Jedním. Bylo znázorňováno jako oko v rovnoramenném trojúhelníku. Křesťané mu říkají Prozřetelnost neboli „*rex celestis*“ – nebeský vládce, a prosí ho, aby se jeho vůle děla jak v nebi, tak i na zemi. Naproti tomu TAO je trojúhelník bez lidského oka.

Na kopci je zvonec, ale pohádce není ještě zdaleka konec.

83

Mám dojem, že jsem to četl u Wildea, ale nejsem si jist:

Říká se tam, že výběr pipky se děje s vyloučením intelektu.

Je to jako v pohádce o Dlouhém, Širokém a Krátkozrakém. Intelekt je v tomto případě „krátkozraký“, naproti tomu představivost je „široká“ a touha příliš „dlouhá“.

84

Jsou tři stupně pravdy.

První chutná hoře.

Druhý v nás probouzí zájem o svět.

Při třetím se už jen pobaveně usmějeme.

85

/Banalita/

Ať už se bičuji sebebolestivěji a nutím se ke skromnosti v úsudku, nemohu se ubránit dojmu, že zdravý selský rozum se zkazil a zbloudil pod vlivem triumfálního úspěchu novověké vědy. Když pouze měříme a vážíme, dokážeme sestrojít například

supersonickou raketu. Když naše mysl uvěří, že měřit a vážit je jediný správný způsob myšlení, nevyhnutelně zdegeneruje.

Co zůstane z takto okleštěného života, je nic než banalita - banalita zla, banalita dobra, lásky, spravedlnosti a nakonec i banalita lidskosti - někdejšího renesančního *humanitas*. Tak vzniká situace, v níž platí biblické: „Mají oči, a nevidí, mají uši, a neslyší.“ Je otázka, jak moc musí být člověk vědecky zaostalý, aby mu spadly šupiny z očí.

86

/Z dopisu čtenáři/

Kromě knihy, kterou jste četl, jsem vydal asi tucet svazků svých úvah, ale bez odezvy. Zdejší vzdělanecká veřejnost mě pokládá za „mrtvého psa“. Máte pocit, že neexistujete – dokud nemusíte podat daňové přiznání. Ale jinak Vás nikdo nevyrušuje a Vy se můžete věnovat svým zálibám: psaní, turistice, vaření, čtení a tak podobně. Jste svůj, jste „pták jiného peří“, a platíte za to osamělostí. Ano, to je smutné. Ale samota se pro Vás stane v tomto nevlídném světě nezbytností. Důležité je vědět, že nejste nikdy tak zcela sám. A díky tomu přežijete. Vale.

87

/Izmaelova zpráva v láhvi nalezené na břehu moře/

Bílá velryba, Moby Dick, Leviathan, Jahve – to jsou jen různé obrazy cynického bonvivána bavícího se inscenováním tisíciho prvního pokračování jeho „reality show“.

Křesťanství je pozoruhodným pokusem o rozetnutí gordického uzlu, jímž je dvojaký Jehova, milostivý a krutý: dobrý bůh proti zlému bohu.

Zlý bůh vládne zdejšímu světu, říká evangelista Jan. Ten dobrý visí na kříži, umírá, vstává z mrtvých, ale vlády nad světem se ujímá pouze na jeden jediný den, o Velikonoční neděli. Přesto dokázali jeho následovníci vytvořit vrcholnou kulturu, jaká nemá v dějinách obdobu. Ta nyní zaniká spolu s nimi. Někteří visí na kříži, jiní

umírají, další nemají ani svůj hrob. Všichni nakonec zírají do tváře Leviathana.

Já, Izmael, jsem přežil jako jediný z celé posádky kapitána Achaba, abych o tom podal zprávu.

88

/Magor/

Protest proti debilitě totalitarismu a proti těm, kteří v něm plavou jako ryby ve vodě, svádí k vulgárnosti, dokonce po ní přímo volá. Ale nesmí být sprostá.

To by mělo za následek znevážení protestu samého.

89

Film *Ten večer* (rež. L. Koltai, scénář S. Minotová) Film je pozoruhodný tím, jak zcela neobvyklým způsobem vypráví svůj příběh. Ten se nerozvíjí chronologicky, ale „excitací“ klíčových momentů, které svým významem daleko převažují nad ostatními, a právě na těch film spočívá. Tak se může stát, že jeden večer, jedna událost nebo jedno setkání vtiskne trvalý ráz celému zbývajícimu životu člověka, a to přesto, že si tohoto okamžiku téměř nikdo nevšimne a i pro zúčastněné zůstane jen nahodilou událostí.

Děsivé na tom je, že v životě každého člověka jsou to právě takové momenty, které se vtisknou do duše svou naléhavostí, aniž mají možnost se dále rozvinout nebo prohloubit. Takové zážitky podivuhodně přetrvávají a svou utkvělostí se stávají ohniskem trvalé lásky nebo trvalé nostalgie.

Stává se mi málokdy, abych zatoužil vidět film vícekrát. Film *Ten večer* mě uhranul, a já pořád nevím čím.

Je mi jasné, že nám není dáno, abychom věděli; musí nám stačit, že alespoň tušíme. Kdybychom věděli, znamenalo by to, že jsme na konci své cesty. Byli bychom mrtví, sice blažení, ale mrtví. Tušit znamená žít. V tušení se skrývá naděje.

Tento film je tušením o lidském údělu, o němž nebudeme nikdy nic vědět. Jsou okamžiky, ráno, v poledne (*V pravé poledne*) nebo večer (*Ten večer*), kdy to náhle vyjde najevo. Ukáže se, jak skvěle by život mohl vypadat, ale často se stane něco, co tomu zabrání. Zbývající život pak není jenom neuspokojivý, je plný nostalgie a někdy je přímo zoufalý. Ve filmu se dvě dcery přou u lůžka umírající matky (V. Redgraveová) o to, co znamená naplněný život. Přijíždí přítelkyně matky, aby se s ní rozloučila. Na otázku jedné z dcer, jaký byl jejich uplynulý život, odpoví:
„Udělalysme, co bylo třeba.“

90

Gothe je filosofem po výtce už proto, že dokáže jako Básník - něm. *der Dichter*, doslova Zhušťovatel - shrnout celý svůj světonázor do jedné nebo několika málo vět. Například:

„*Poznat poznatelné
a mít v úctě Nepoznatelné.*“

Tím je řečeno vše.
Filosof je jako básník,
a básník se přirovnává ke včele:
Rilke: „*Wir sind Bienen.*“
Mandelštam: „*My pčoly.*“

91

/Představa a Tvar/

Pravzor dokonalé kooperace přesné představivosti a důmyslného ztvárnění:

Michelangelo si prostřednictvím pravé hemisféry představuje Davida v kusu mramoru (Goethova „*exaktní fantazie*“), a pomocí levé hemisféry tuto představu promyšleně ztvární.

„*Vivere est cogitare*“, říká Cicero v *Tuskulských rozhovorech*: Myslet je žítí.

Ano, říká Goethe, ale nemáme myslet věc samu, to je záležitost *techne*, která usiluje o to, aby ji ovládla. Místo toho máme sledovat, jak se věc odráží v rozmanitých podobách a barvách v našem myšlení, asi tak, jako když pozorujeme let motýla. Zachycovat refl exí tyto rozmanité tvary je žítí. Život je refl ektovaná morfologie.

/Velký a malý svět/

Na Síti jsem se dočetl, že dva vědci, jeden neurolog a druhý astrofyzik, dospěli při svých srovnávacích experimentech (vše je morfologie) k závěru, že mezi strukturou vesmíru a strukturou lidského mozku existuje šokující podobnost. Lidský mozek je prý malý, zhuštěný vesmír. Vida!

Jde o prastarou myšlenku o korespondenci makrokosmu a mikrokosmu. Paracelsus na jejím základě provozoval svou lékařskou praxi, rozlišoval „nebeský firmament“ a firmament existující obdobně v lidském těle a usiloval o jejich soulad. Swedenborg v polovině 18. století prohlásil, že nauka o korespondencích zanikla. Jung v minulém století usoudil, že by měla být znovu obnovena.

Během všech těchto století existovala astrologie, kterou oba vědci pravděpodobně pokládají za pověru, a ta je založena právě na podobnosti vesmírných, makrokosmických tvarů a odpovídajících tvarů, z nichž je upředen nejen mozek, ale člověk sám a jeho příběh. A stejně tak i homeopatie, grafologie a fyziologie. Nemluvě o teologii, která hlásá stvoření člověka „podle obrazu a podobenství“. Dnešní autoři Geneze by mohli napsat, že člověk byl stvořen v souladu se strukturou vesmíru. To by ovšem byla kosmologická Geneze. V náboženství se kosmologie proměňuje tak, že je s důvěrou (*pistis*) přijata jako základní životní orientace, na niž se věřící spoléhá.

„U Pána je jeden den jako tisíc let a tisíc let jako jeden den.“ (2 Petr 3)

Parusie jako ohlášený druhý příchod Krista po jeho nanebevstoupení se tak může uskutečňovat každý den. Advent je psychodrama na základě rozvinutí Parusie na dobu čtyř týdnů. Křesťan se utvrzuje v nadějném očekávání.

Časnost je „zředěná“ (explicitní) Věčnost, Věčnost je „zhuštěná“ (implicitní) časnost.

Směrem k Věčnosti se čas zkracuje, směrem k Časnosti se prodlužuje.

Wolfgang Pauli, který spatřuje „jádro pudla“ v symboličnosti, by k tomu mohl dodat: Směrem k Pravzoru se stupňuje symboličnost jevů, zvyšuje se jejich numinozita, tj. jejich závažnost a účinnost. Naopak, směrem k jevům klesá úroveň symboličnosti i numinozity. Každý člověk žije na určité úrovni symboličnosti. Jeho život je cestou do Věčnosti (to je „cesta spásy“), nebo do osidel časnosti, kde ho spláchne „pěna dní“.

A alchymista k tomu dodává: „Cesta spásy“ znamená „zhušťovat“ svůj život, cesta záhuby je spojena s jeho „zředováním“. Zhušťovat je třeba stále znovu, cyklicky a ve vzestupné spirále. *Solve et coagula!* Rádoby filosofickou hatmatilkou to znamená, že máme zredit věčné Bytí na časnou existenci. Ani nebe, ani země, natož pak peklo. Ničehož příliš, řekl Solon i Mojžíš (v desátém přikázání). V tom se projevuje skutečné zalíbení v moudrosti čili filosofie.

Anselmovo „*credo ut intelligam*“ – věřím, abych porozuměl – se v novověku obrátilo: Abych mohl věřit, musím nejprve porozumět.

Náboženství předpokládá kosmologii jako svůj základ. Musím chápat, jak je svět uspořádán, abych se na to mohl spolehnout a přijmout takto vzniklý obraz světa jako základ svého způsobu života. Samo slovo „věřit“ zde klade důraz na „spoléhat se“.

Kant rozlišoval mezi Rozumem a Rozmyslem (*Verstand/Vernunft*). Tento „kontrapunkt ducha“ lze vztáhnout na rozdíl mezi funkcemi levé a pravé hemisféry lidského mozku. Pravzor podobného rozlišení můžeme nalézt již u Izajáše, a to dokonce ve trojí metamorfóze. Ratolest, která podle něj „*vyrazí z pahýlu Jesse*“ (Iz 11), se bude vyznačovat duchem moudrosti a rozumu, duchem rady a síly a duchem poznání a bázně před Hospodinem.

Jedna část Ducha je kosmologická (rozum, síla, poznání), druhá náboženská (moudrost, rada, bázeň boží).

96

/Zdání a lež/

Škoda, že Husserl, slavný moravský židovský filosof, nenapsal pojednání pod názvem *Zdání a lež*.

Je to takové, jak se to jeví, nebo se za tím skrývá ještě něco dalšího, klade si fenomenolog řečnickou otázku, přitom však ví, že platí druhá možnost a hned začíná pátrat, co za tím vězí. Dříve byl tento způsob myšlení mnohem běžnější. Když francouzský ministr zahraničí Talleyrand pronesl nějaký výrok, rakouský ministr Metternich si hned položil otázku: Co tím chtěl říct? Jaký záměr se za tím skrývá? Jaký to má význam? Jaký signál tím vysílá? Byla to „diplomacie hrou“.

Dnes se tento zaniklý způsob fenomenologického myšlení nahrazuje tím, že se dává rovnou najevo, že to, co se říká, znamená něco úplně jiného. A to znamená, že se rovnou lže. Jak se v tom vyznat? Je to úplně naopak, nebo to není vůbec?

V době, kdy ještě působilo Radio Jerevan, to byla zábava. Dnes je to hnus, jeden velký, nikdy nekončící hnus.

Fenomenologie nahlíží svět z osobní perspektivy, a přitom se soustřeďuje na to, co trvá, v konfrontaci s tím, co se neustále mění. Neboť to, co je trvalé, je pro určitou skupinu jevů typické. Jedním slovem, pátrá po archetypu. Jen na tomto základě se může shodnout s ostatními pozorovateli. A může se s nimi smát Moliérovu lakomci pro jeho lakomství.

Novověký člověk dává stále více přednost všeobecně platnému, statisticky doloženému zjištění. Tomu se však nemůže zasmát. Může je pouze konstatovat.

Přemýšlení o základních principech, na nichž spočívá svět, je odedávna zvláštním druhem kratochvíle. Posuďte sami:

Autoři *Geneze* říkají, že svět vznikl, když Hospodin od sebe oddělil Nebe a Zemi, jinými slovy, svět vznikl rozštěpem a je tudíž od počátku (z principu) „schizofrenní“.

Anaximandros a Herakleitos soudili, že vše jsoucí vzniká rozštěpem protikladných entit, které se spolu sváří (*polemos*). Wolfgang Pauli k tomu jen připojuje poznámku, že jedna z nich musí být silnější než druhá, protože jinak by se vyrušily (před dvěma a půl tisíci lety to říkal již Herakleitos: jeden je bůh, druhý smrtelník atd.).

Actios nás poučuje, že Empedokles rozlišuje „dvě počáteční síly, Lásku (*filian*) a Nenávist (*neikos*), z nichž první sjednocuje, zatímco druhá rozděljuje“. Svět tedy vzniká z Nenávisti a ze Sváru, resp. z rozštěpu původní útěsné Jednoty. Znovu sjednotit vzniklé protivy dokáže jenom Láska a Přátelství. Jinak řečeno, svět vznikl „Velkým výdechem“, který realitu rozštěpil, a po něm následoval „Velký nádech“, který ji opět sjednotil. Z toho plyne, že jediným lékem na „vydýchaný“ a rozpolcený svět je Láska.

Jung celý svůj život trpěl tím, že svět je rozdělen, žije ve sváru a nedokáže se sjednotit. Ostatně to byl i jeho vlastní psychický problém. Sázel na možnost sjednocení ve smyslu tajuplného „*mysterium coniunctionis*“ (viz jeho stejnojmenná pojednání). Přitom stačilo, aby řekl, že svět i my sami zůstáváme rozpolcení, protože se nemáme rádi.

99

/Pravoslavná církev/

Markýz de Custine si ve svých *Dopisech z Ruska* (1832) položil zásadní otázku:

Jak je možné, že pravoslavná církev má tak malý vliv na každodenní život v Rusku?

Když poslouchám pravoslavné chóry, nabízí se mi odpověď na tuto otázku.

Pravoslavná církev nikdy nesestoupila až na zem a zůstala tak fatálním způsobem dlužna svému Vtělení. Setrvává věčně u trůnu Nejvyššího, a proto její zpěvy znějí tak nadpozemsky.

Markýz de Custine je autorem věty, podle níž je Rusko zemí, která se nachází v permanentní konspiraci proti pravdě. Ještě krutější pravdu o Rusku vyslovil jeden ruský spisovatel, když řekl, že naděje umírá v Rusku první. A Herling-Grudzinski označil Rusko v jednom z prvních svědectví o Gulagu již názvem své knihy jako *Jiný svět*. Toto jsou zvláště výrazné momenty ruské pravoslavné „nedovtělenosti“.

100

/Jednotlivé versus jedinečné/

„*K věcem samým!*“ – zavelel Husserl (jako bychom už od počátku nebyli mezi nimi, s nimi a uprostřed nich, namítl by Goethe). Nuže: Dejme tomu, že celek představuje číslo 10. Když se zabývám věcí jako jednotlivou (abstraktní, ve smyslu vydělenou, doslova „vy-taženou“ z celku), zůstávají zbývající věci stranou a já se k nim posléze mohu vrátit. Když se naproti tomu zabývám věcí

jako jedinečnou (konkrétní), spatřuji v ní jako v zrcadle daný celek. Tento druhý způsob přístupu k realitě je obtížný, ale nikoli nemožný, ječ dokonce prastará.

Takto je například možné poznat Ženu v jedné jediné ženě. Stejně tak je možné poznat svět na jednom jediném místě (Goethe: „*Jsem Výmáhan, jsem světoobčan*“).

Život sám je možné poznat z jednoho jediného života – toho svého.

101

/Z dopisu o *Písni písní*/

Hermeneutika tohoto poetického veledíla patří k nejobtížnějším, a tak ji raději přenecháme povolanějším. V úvodu k *Písni písní* se v ekumenickém překladu dočtete, že mezi výklady převažuje výklad alegorický. Dále se tam praví, že *Písni* neporozumíme, jestliže se spolehneme pouze na alegorický výklad: „*Proto je oprávněná otázka, zda nelze chápat Píseň písní doslovně*“.

Takže oslava tělesné lásky v Písmu svatém. Konečně, proč ne? Ale správný výklad to, obávám se, není. Proč? Protože *Píseň* je koncipována na úrovni (*vitalstasis*), jaká je pro člověka dosažitelná jenom výjimečně, a proto je také připisována moudrému Šalomounovi. Jde o úroveň, kdy se tělesná a duchovní láska k sobě přiblíží natolik, že se téměř prolínají: tělesná láska je oduševnělá, duchovní láska je vtělená. Jejich úplné splynutí je nedosažitelné, ale jejich extatické sblížení je možné.

Je to poněkud absurdní (a já se omlouvám), ale napadla mě souvislost s výkladem astrologické symboliky Dračího ocasu a Dračí hlavy. Obvyklý výklad ukazuje na směr vývoje člověka od nižší úrovně (plazí mozek) k vyšší civilizační úrovni (šedá kůra mozková). Zdá se však, že takový jednosměrný vývoj by mohl mít za následek, že tisíciletá zkušenost reprezentovaná Dračím ocasem by spolu s instinkty a intuicí byla považována za vývojově překonanou opuštěna. Výsledkem takového vývoje v novověku byla Comtova vývojová triáda: mythologie, náboženství, rozum. Byl to Jung, který zahájil svou misi poukazem na to, že převaha

vědomí nad nevědomím může mít za následek vzpouru archaických sil nevědomí.

Nabízí se výklad, podle něhož by oba protikladné póly, Dračí ocas a Dračí hlava, měly směřovat ke středu psychické monády (zvěrokruhu) a vzájemně se konfrontovat, obohacovat, podporovat a tříbit. Výsledkem by mohlo být to, na co jsme nedávno narazili u Lessinga: Člověk by podle jeho názoru měl myslet srdcem a cítit hlavou. Jinak řečeno, měl by myslet svou intuicí a cítit svým rozumem. Není to tak daleko od ideálního vztahu mezi pravou a levou hemisférou lidského mozku. Goethovsky řečeno: Myslet svou představivostí a představovat si svět pomocí svého myšlení.

Tato hypotéza stojí jistě za zamyšlení.

102

/Z dopisu Otcí O. H./

Ctihodnosti,

v minulém dopise jsme narazili na choulostivé téma prezervativů. Chci říct rovnou, že se domnívám, že zákaz používání prezervativů je tragickým omylem církevních exegetů. Bylo přece jasně řečeno: „*Rost'te a množte se!*“

Zákaz používání prezervativů měl vést k tomu, aby sex sloužil pouze a výhradně rozmnožování. To je zjevným znásilněním sexu, neboť ten má sloužit také k osobnímu růstu. V této funkci sex „dýchá“ a slouží účelům psychické alchymie: slučuje a rozlučuje. Slučuje to, co je tělesné, s tím, co je duchovní. Jak jinak se může muž sbližovat se svou vnitřní ženskostí skrze svou partnerku, a žena se svou vnitřní mužskostí skrze svého partnera? Jen takto se totiž mohou vzájemně obohacovat a růst. Nejde o tělesné těhotenství, nýbrž o těhotenství psychické, svým původem duchovní. Sex je nástrojem Ducha.

A aby skandál byl dokonalý, musel bych ještě dodat, že se to vztahuje také na homosexualitu a dokonce i na masturbaci.

Ale o tom až ústně.

Abyste se mohl lépe připravit, pokusil jsem se ve vší stručnosti nastínit hlavní témata, o kterých bych s Vámi chtěl hovořit.

Zásadní rozdíl v kosmologickém pojetí Starého a Nového Zákona: židovský monismus (jánusovská tvář Jahveho jako milosrdného a zároveň krutého vládce) versus křesťanský dualismus (Kristus-Antikrist), trojičnost (Otec, Syn, Duch svatý), kristovská cesta individuace (smrt a vzkříšení), Kristus Ježíš jako duchovní Pastýř-Psychagog (Přímluvce, Utěšitel). Sv. Augustin, sám monista, založil křesťanství na starozákonním monoteismu, a na tomto základě vše dosud spočívá. II. Vatikánský koncil se o něčem takovém ani nezmínil. (Apollinaire by mohl komentovat: Evropan nejmodernější jste vy, papeži Pavle VI., neboť jste to vy, kdo trvá na existenci Dábla.)

„Co je císařovo, císaři, co je božího, Bohu.“ Odtud se odvíjí vnější cesta seberealizace a vnitřní „cesta spásy“.

Lidské nitro jako „Jeho království“.

Chtěl bych zdůraznit zásadní přínos k výkladu Bible A. de Souzaenelle, která interpretuje Hospodinovu výzvu Abrahámovi jako „Jdi k sobě!“ O to více to platí pro Evangelium. Úkolem křesťana je podle jejího názoru věnovat se „růstu Syna člověka“ během své vnitřní cesty, rozvíjet starozákonní Zárodek - JHVH – „Jsem, kým jsem“. Jeho svrchovaným symbolem je Pražské Jezulátko: alfa a omega – Dítě a Král králů. Vnější člověk má (podle mistra Eckharta) *„naslouchat vnitřnímu člověku“*. Apoštol Pavel přeje v listě Efesanům (Efes 3), aby se jejich vnitřní člověk *„posiloval a upevňoval“*. Dnes je hlas lidského nitra sotva slyšitelný. Vnější člověk je tak odkázán na vlivy okolí, v němž žije. Přestává být „svůj“. Proto je tak snadno manipulovatelný a stává se součástí davu.

Úkolem kněze je být duchovním Pastýřem křesťana na jeho cestě ke svébytné a jedinečné osobnosti. Právě to by mělo být náplní

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Poznámkový blok***.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.